

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Відповідно до ч. 1 ст. 28 **Закону України «Про освіту»** громадське самоврядування в закладі освіти - це право учасників освітнього процесу як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування колективно вирішувати питання організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту їхніх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти у межах повноважень, визначених законом та установчими документами закладу освіти.

У закладі освіти можуть діяти:

- органи самоврядування працівників закладу освіти;
- органи самоврядування здобувачів освіти;
- органи батьківського самоврядування;
- інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу.

Відповідно до ст. 27 **Закону України «Про повну загальну середню освіту»** громадське самоврядування в закладі освіти здійснюється на принципах, визначених ч. 8 ст. 70 **Закону України "Про освіту"**. Інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу можуть утворюватися і діяти відповідно до установчих документів закладу освіти. Повноваження, відповідальність, засади формування та діяльності органів громадського самоврядування визначаються цим Законом та установчими документами закладу освіти. У діяльність будь-якого органу громадського самоврядування закладу освіти не мають права втручатися представники іншого органу громадського самоврядування цього закладу освіти.

Статтею 28 Закону України «Про повну загальну середню освіту» безпосередньо визначаються засади функціонування такої ланки громадського самоврядування закладу освіти як учнівське самоврядування. У закладах освіти та їхніх структурних підрозділах може діяти учнівське самоврядування з метою формування та розвитку громадянських, управлінських і соціальних компетентностей учнів, пов'язаних з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту, здорового способу життя тощо.

Учнівське самоврядування здійснюється учнями безпосередньо і через органи учнівського самоврядування. Учні мають рівні права на участь в учнівському самоврядуванні, зокрема на участь у роботі дорадчих (консультативних із певних питань), робочих (робочих групах тощо) та інших органів учнівського самоврядування, а також вільно обирати та бути обраними до виборних органів учнівського самоврядування.

Керівник закладу освіти сприяє та створює умови для діяльності органів учнівського самоврядування. Інші учасники освітнього процесу не повинні перешкоджати і втручатися в діяльність органів учнівського самоврядування.

Органи учнівського самоврядування

П.15 Європейської хартії про участь молоді в муніципальному та регіональному житті визначено, що місцеві та регіональні органи влади повинні активно заохочувати участь молоді в шкільному житті. Їм слід надавати фінансову та іншу підтримку, таку як приміщення для зустрічей, щоб уможливити створення молодими людьми демократичних об'єднань учнів. Ці об'єднання повинні бути незалежними і самоврядними, і якщо вони бажають цього, вони повинні мати право брати участь в ухваленні рішень, що стосуються управління школою разом з викладачами та адміністрацією шкіл.

Учнівське самоврядування — невід'ємна частина громадського самоврядування, що забезпечує захист прав і інтересів учнів, й їхню участь в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом. Функціонує з метою забезпечення виконання учнями своїх обов'язків і захисту їхніх прав й сприяє гармонійному розвитку особистості, формуванню навичок майбутнього організатора, керівника. В учнівському самоврядуванні беруть участь особи, які навчаються у загальноосвітньому навчальному закладі. Усі такі особи мають рівне право на участь в учнівському самоврядуванні.

Засади учнівського самоврядування визначаються **Законом України «Про повну загальну середню освіту»** та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності), що затверджується загальними зборами уповноважених представників класів закладу освіти.

Законом визначено, що учнівське самоврядування може діяти на рівні класу, пансіону (за наявності) та іншого структурного підрозділу закладу освіти. Органи учнівського самоврядування утворюються за ініціативою учнів та можуть бути одноособовими, колегіальними, а також можуть мати різноманітні форми і назви.

Окрім зазначено, законом не встановлено конкретної форми діяльності учнівського самоврядування. Так, вищим органом учнівського самоврядування закладу освіти можуть бути, для прикладу, загальні збори або учнівська конференція. Окрім цього, можуть бути створені виконавчий орган (учнівський комітет, рада учнівського колективу, рада старост, парламент), які є підзвітним загальним зборам. Таким чином, відсутність імперативного правового регулювання форм діяльності учнівського самоврядування надає можливість учасникам освітнього процесу обирати її самостійно, визначивши (або ні) основні засади у положенні про учнівське самоврядування закладу освіти.

Основні напрями діяльності органів учнівського самоврядування

У своїй діяльності органи учнівського самоврядування керуються законодавством, правилами внутрішнього розпорядку та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності). Рішення органу учнівського самоврядування виконується учнями на добровільних засадах.

Відповідно до ч. 6 ст. 28 [Закону України «Про повну загальну середню освіту»](#) органи учнівського самоврядування мають право:

1. брати участь в обговоренні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;
2. проводити за погодженням з керівником закладу освіти організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи та/або ініціювати їх проведення перед керівництвом закладу освіти;
3. брати участь у заходах (процесах) із забезпечення якості освіти відповідно до процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
4. захищати права та інтереси учнів, які здобувають освіту у цьому закладі освіти;
5. вносити пропозиції та/або брати участь у розробленні та/або обговоренні плану роботи закладу освіти, змісту освітніх і навчальних програм;
6. через своїх представників брати участь у засіданнях педагогічної ради з усіх питань, що стосуються організації та реалізації освітнього процесу.

Відповідно до ч. 5 ст. 28 [Закону України «Про повну загальну середню освіту»](#) з питань захисту честі, гідності та/або прав учнів закладу освіти керівник учнівського самоврядування має право на невідкладний прийом керівником закладу освіти. Керівник закладу освіти зобов'язаний розглянути усну чи письмову вимогу керівника учнівського самоврядування про усунення порушень щодо честі, гідності чи прав учня закладу освіти та вжити заходів відповідно до правил внутрішнього розпорядку та/або законодавства.

Діяльність органів учнівського самоврядування не повинна призводити до порушення законодавства, установчих документів закладу освіти, правил внутрішнього розпорядку, прав та законних інтересів інших учасників освітнього процесу. Органи учнівського самоврядування мають право, але не зобов'язані вести протоколи чи будь-які інші документи щодо своєї діяльності.